

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1-ső szám — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Réyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petítor tér-
fogata . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás
után . . . 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezélszerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

A polgárság ünnepe.

1896. október 4-ike fényes ünnep napja volt a rimaszombati polgárságnak: ekkor avatta föl a polgári olvasókör szép új házát a helybeli hivatalok főnökei s a nagyszámu intelligens közönség jelenlétében, kik között ott láttuk vármegyénk fő- és alispánját, a kir. törvényszék elnökét s a város polgármesterét is.

Az ünnepélyt egy eszme diadalának tekintjük, mint a mely ékes bizonyítéka annak hogy városi polgárságunk a közműveltség létráján egy hatalmas fokkal feljebb emelkedett, s mint a kultúra egyik tényezője, a polgári társadalom fejlődésében hivatását betöltendi.

Az ünnepély, mely két napon át tartott, bővelkedett lélekemelő momentumokban, s mi ezen a helyen a nyilvános elismerés koszoruját nyújtjuk mindazoknak, kik a munkás polgári társadalom élén állva, a felkapott lobogót diadalra vezették. — A lefolyt ünnepélyekről, melyeknek részleteiből legszebben domborodnak ki mindazon eszmék, melyek a polgárok törekvéseit képezték, úgy a multban, mint a jelenben, következő tudósításainkkal számolunk be:

A diszközgyűlés.

Vasárnap d. e 11 órákor a nagyteremben diszközgyűlést tartott a Polgári Olvasókör, melyen vármegyénk és városunk notabilitásai közül számosan jelentek meg. Az illustis vendégeket a bejáratnál *Rábely Miklós*, a kör érdemes elnöke és *dr. Kármán Aladár* a ünnepély rendező bizottság elnöke üdvözölte. Ott voltak: *Hámos László* főispán, *Bornemisza László* alispán, *Lukács Géza* megyei főjegyző, *Józsa Antal* kir. tantségi elnök, *Szabó György* polgármester, *Kubinyi Aladár* törvényszéki elnök, *Mariássy László*, *Tornyos György* pénzügyigazgató, *Polgáry Károly*, *Kishonthy Gyula*, *Marton János*, *Molnár József*, *Samarjay János*, *Fábry János* gymnasiumi tanár.

T Á R C Z A.

Adatok a Rimaszombati Polgári Olvasókör félszázados életéből.**)

A „Rimaszombati Polgári Olvasókör“-nek, fennállása és szerény működése ötvenedik évfordulója alkalmával, midőn egyuttal állandó helyiségei felavatását, e nemes város közönsége tekintélyes részének megtisztelő részvétele mellett, ünneplé: vissza kell tekintenie multjára, már csak azért is, hogy annak tanulságai vezérfonalul szolgáljanak a jövőben.

De kedves kötelessége is, hogy félszázados élete fontosabb eseményeit, e hosszú idő alatt kifejtett munkássága eredményeit — legalább főbb vonásaiban — bemutassa azon közönségnek, mely — időnként ugyan változó mérvű, de mindig állandó, s gyakran áldozatkész figyelemmel részesítette.

A tisztelt közönség engedelmével e mult képét most csak vázlatosan körvonalozzuk, későbbi alkalmakra hagyván föl, hogy egyesületünk történetét megfelelő alakban részletenként bemutassuk.

Egyletünk első szervezkedésének ideje azon kor végső papjaira esik, midőn a magyar nemzet, két szellem-örítésének ébresztő harsonájára, tértenségtől felocsudva, mind hangosabban követelte vissza őseitől örökölt jogait az élethez és az önállóságához — Széchényi társulásra, minden téren kifejtendő tevékenységre, munkára, — Kossuth szabadságra buzdító szavának, s mindkettő odaadó példájának hatása alól Rimaszombat város polgársága sem vonhatván ki magát, — 1846. évben megalakult a „Polgári kör“, melynek nevében Kálnay Miklós 90 társával együtt, még ugyanazon év nov. 14-ik napján a város tanácsához intézett folyamodásával, a Kaszinó mostani helyiségeit, évi három arany bér fizetés feltétele alatt s 1848. évi szeptember 29-ig terjedő időre, megnyernie sikerült. — Fájdalom, ez időből csak némi okiratok maradtak fenn; a jegyzőkönyvek hiányzanak; a szó mai értelmében vett egyleti működésnek nyomai nincsenek, s csak annyit tudunk, hogy ezen időben a polgári kör 193 tagból állott, s az 1848. évi számadások megvizsgálására kiküldött bizottság 1593 frt 65 kr. bevételt, 1274 frt 53 kr. kiadást és 319 frt 12 kr. készpénz vagyont állapított meg.

*) Irta a polgári olvasókör egyik régi buzgó tagja s a kör hazavető ünnepélyén, 1896. okt. 4-én felolvasta Gasko János.

Papp László, dr. Szabó Samu, dr. Mészáros István, Ternyei János, Glauf Pál, Szalóczy Dániel, Török János stb. A karzatokat díszes hölgyközönség foglalta el. Az elnöki emelvény előtt hosszú zöld asztal mellett foglalt helyet a választmány.

A diszközgyűlés előtt a dalárda *Váry János* karnagy vezénylete mellett a Hymnuszt énekelte el, mit a közönség álva hallgatott végig. Majd *Rábely Miklós* elnök mondta el következő szép, és többször lelkes éljenzéssel kísért beszédét:

Tisztelt diszközgyűlés! Mélyen tisztelt vendégek!

A Rimaszombati Polgári Olvasókör nevében is örömmel üdvözlöm az itt megjelenteket; — fogadják mindannyian őszinte köszönetünket az érdeklődésért, melylyel e kör otthonának felavatása alkalmából, mai napra hirdetett közgyűlésünket díszessé tenni kegyeskedtek.

Mielőtt e közgyűlést megnyitnám, engedelműkből bátorságot veszek magamnak arra, hogy e nap jelentőségét egy általános, mint különös tekintetben néhány szóval kiemeljem.

Mert nem véletlen az, hogy e helyiség közhasználatra becsátását azon mozgalmak keretébe helyeztük, melyek országsszerte maradó alkotásokkal, ünneplések között tették emlékeztetéssé őseink honfoglalása bevezetett tényének ezredik évét.

E mozgalmaknak át kelle hatniok nemzetünk minden rétegét, társadalmának összes tényezőit a végett, hogy az anyyi vér, köny és szenvedés árán szerzett és megtartott haza földje iránti törhetlen ragaszkodás: a magyar nemzet minden hű tagjánál méltó kifejezésre találjon.

E mozgalom ragadta magával közönségünket is akkor, midőn épületünk homokszemeit összehordani segített; hogy alkosson maradandó emlékeztetere a multnak, öröme a jelennek és buzdításul a jövőnek azon czélből, hogy benne és általa a magyar nemzeti szellem élő szeretettel hasson e város, e megye, e haza javára minden irányban.

Im ezért van kiváló jelentősége a mai napnak, melyen e falak a hit, a remény, a szeretet színeivel ékes lobogó védelme alatt nyilván tesznek tanúságot közönségünk áldozatokra is kész hazafias érzületéről.

De van e korból egy nagyon érdekes esemény följegyezve, mely élénk világitásba helyezi az akkori hangulatot. A kaszinó választmánya ugyanis, az 1848. évi márczius 24-ik napján tartott közgyűlésben, Széplaky Lajos elnök által, az előlegesen biztosított közös megállapodáshoz képest, azon indítványt tette, miszerint küldessék ki egy bizottság, mely a polgári kör hason bizottságával a két intézet egyesítését (az „Uniót“) „Nemzeti polgári kör“ czíme alatt, vigye keresztül. — E tény a mellett bizonyít, hogy a két egylet tagjai egymásban szerették a hazafit, az ugyanazon nemzet gyermekeit. Kár, hogy e testvéries állapotnak oly hamar vége szakadt! A szabadságharc vesztett csatáinak, a világosi fegyverténynek híre elszibbasztotta az ölelésre tárt karokat s azon tul . . . ment mindegyik a maga legjobbnak vélt külön czélja felé.

A szomorú idők jeli csakhamar mutatkoztak, legelőbb abban, hogy midőn a polgári kör, 1849 évi decz. 17-ik napján, újabb három évre lett folytatolagos megalakulását a tanácsnak, Alexy István elnök és 52 társal által, bejelentve, helyiségeinek bérlete meghosszabbítása iránt folyamodott, kérelmének már csak korlátoltan és feltételeesen adatott hely, sőt a kérvényt aláírók közül is csakhamar vissza vonta magát 3 egyén.

Majd 1849 év december 29-én jött a „Felhívás“ Haynau nevében a „Megye főnökség“-től a végett, hogy az imént lezajlott vihar bennai felségélyezése és az „Ország-biztosító őrsereg“ (Gendarmarie) fenntartása alapjára adakozunk! A feleletet könnyű kitalálni, de a következményt is. A makkaszkodóknak bünbödniök kellett, legelőbbben is azzal, hogy 1850 évi április 30. napján butorait, könyvtárát, (ami különben csak 81 darabból állott) a kaszinó —, 200 frt készpénzét pedig — felsőbb parancs folytán — kénytelen volt a városi hatóság őrizetére bízni.

A butorzat és könyvtár később, 1862. évben visszakértült, de a 200 forint városi köztalponná lett akkor, midőn a Rozinay-féle ház és telek az ovoda részére megvásároltatott.

A kör ezen első s illetőleg második alakulása idejéből ma már csak 5 egyén, u. m. Kálnay Frigyes, id. Sütő István, Patay János, Csordás Miklós és id. Bikki István él, kik közül az elől nevezett ma is tagja egyletünknek.

1850-től 1860-ig egyleti életről szó sem volt. A hatalom eltöltött minden nyilvános gyülekezést, sőt még a magános összejöveteleket is ellenőriztette zsendárjaival. Hanem az egyszer öntudatra ébredt nemzeti vágyakat és törekvéseket többé sokáig elfojtani nem lehetett, s az

Egyesületünknek jutott a szerenese, hogy e mű létesítése gondolatának megnyerje a törekvéseivel rokonszenvezők támogatását, habár kivitelében csak eszköznek tekintti magát, méltán lehet megelégedve az eredménynel annál inkább, mert ebben további működése olajtott sikerének biztosítékát tartja kezében.

Legyen Istené a dicsőség és hála, közönségünk az elismerés ez eredményért, egyesületünk pedig azon megnyugtató tudat, hogy köteleességét hiven teljesítette.

Nyugodjék Isten áldása az alkotáson — vegye körül városunk közönségének és hatóságának jóakarata, hogy messze jövőendő századokon át tehessen közhasznú szolgálatakat úgy az imádott haza általános, mint szeretett városunk különös érdekeinek. Ugy legyen!

Ismételten is üdvözlöm a tisztelt közönséget, mai diszközgyűlésünket ezennel megnyitom.

Ezután *Gasko János* felolvasta a kör félszázados történetében előfordult érdekes adatokat, melyek legékeszőbb bizonyítékai annak, mennyire fellendült a folyton izmosodó s immár jelentékeny társadalmi tényezővé vált olvasókör. A szépen és nagy gonddal kidolgozott monografia-vázlatot közöljük lapunk tárczarovatában.

A nagy tetszéssel fogadott felolvasás után ismét a dalárda énekelte egy alkalmi dalt, melyet a jelenvolt ilusztris közönség lelkesen megénekelte, mire az elnök szép szavak kíséretében ünnepélyesen átadta az új épületet a közhasználatnak, s azt a hatóság és közönség jóindulatú figyelmébe ajánlotta.

Ezután *Kovács László* jegyző két indítványt terjesztett a diszközgyűlés elé, melyek *Váry János*, a dalárda jeles karnagyának és *Juraskó Jakab* kir. főzdrnőknak az olvasókör tiszteletbeli tagjaivá választását ajánlják. A közgyűlés mindkét indítványt egyhangú lelkesedéssel magáévá tette s ugyancsak zajos helyesléssel és köszönettel vette tudomásul a *dr. Cziner* Miksa bejelentését, mely szerint a birtokában levő 3 kötvényt a körnek visszaajándékozta.

Végül a szép ünnepély befejezésekép a dalárda el-énekelte a Szózatot, melyet szintén álva hallgatott végig a közönség. Az elnök a diszközgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére *dr. Kármán Aladár*, *Szabó János* Kriston, *Szentmiklóssy Gyula*, *Soós Ferencz* építész, *dr. Cziner* Miksa és *Szabó József* mészárosot kérte fel s rövid szá-

1859/60. évben fölmerült politikai események által különben is szorult helyzetbe jutott kormány möhön ragadta meg a feledésnek ama bizonyos „fátyol“ át, melynek — a „kibékülés“ kedvéért — minden sebet eltakarnia kellett.

Részben eme körülménynek tulajdonítandó, hogy a polgári kör új életre kelve, már 1862. év előtt, minden háborítás nélkül ismét megalakulhatott, s 9 szakaszból állott alapszabályainak a helytartó tanács által 1862. évi ápril 8-ik napján történt jóváhagyása után, működését, *Chlebovics János* elnöklete alatt, 163 rendes taggal, mint „Rimaszombati Polgári Olvasókör“ nyilvánosan is folytathatta.

A változott név egyesületünk életében új korszakot jelez már csak azért is, mert részük van benne ugyazólvan mindazon kitünőségeknek, kik amaz időben e város társadalmi viszonyainak alakulására befolyással bírtak.

Hogy ezen tagjai által az egyesület minő tekintélynek és befolyásnak örvendett, legjobban mutatja az a tény, hogy a városi hatóság, már az 1862. évi február 3-ik napján beadott kérvény folytán, nemcsak a megfelelő segélyt, de azt is kilátásba helyezte, hogy a „Kócs-féle telken olyan középületet emel, mely az ovodát, kaszinót és polgári olvasókört „kellő kényelemmel“ magába foglalja.

Igaz ugyan, hogy e nagy reményekre jogosított határozat később végrehajthatlan irattárba került, de még is kiindulási pontját képezte amaz évenkénti 150 forint segélynek, melyet a város képviselő testülete 1863. évi július 6. tól kezdve, a polgári olvasókör részére, szállásbér czímen, hosszú ideig, évről-évre kiutalványozott.

Az egyleti élet ez időben, amint a jegyzőkönyvekbe foglalt határozatokból kitűnik, csupán az önművelődés eszközei megszerzésére, fölhasználására és a tagok szórakoztatására szorított, — ámbár bizonyos, hogy az egylet helyiségében közügyek is voltak megbeszélés tárgyai, de a közélet mozgalmaiban, mint testület, részt egész 1892. évig, egyáltalában nem vett, valószínűleg azért, mert 1862-től 1867-ig erre alkalmat nem keresett, 1867-től kezdve pedig már gyenge volt ahhoz, hogy ilyesmire kiterjessze figyelmét.

Mert *Kálnay Miklós*, *Fornét Jenő* — most nyugalmazott kir. törvényszéki elnök — után a hanyatlás kora állott be annyira, hogy *Szabó Károly* elnök, a választmány 1868. évi január 19. én tartott ülésén bejelentve, hogy kortagokul csak 33-an jelentkeztek, fölvetette azon kérdést, hogy — miután az egyleti tagok legnagyobb része vonakodik befizetni a tagdíjat, a hátraleköt beszedése iránt tett intézkedéseknek — két ügyvéd közbenjárása daczára — számbavehető sikere nincs: fentartandó-e továbbra

vakkal berekesztette a közgyűlést, mely az elnök zajos éltetésével ért véget.

*

Délután az olvasó helyiségben Szabó György polgármester ellenőrzése mellett 100 darab — a házalapa kibocsátott — kötvény sorsoltatott ki, melynek számai következők: 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 518, 519, 503, 504, 417, 327, 106, 107, 108, 109, 110, 600, 99, 100, 648, 58, 524, 173, 410, 400, 112, 312, 419, 456, 457, 381, 382, 383, 398, 174, 826, 827, 641, 642, 643, 644, 667, 668, 669, 670, 671, 404, 369, 517, 631, 676, 677, 678, 679, 680, 660, 664, 422, 683, 684, 685, 301, 646, 647, 550, 538, 283, 441, 955, 447, 970, 319, 954, 471, 428, 303, 304, 341, 971, 715, 438, 152, 102, 579, 78, 654, 506, 54, 264, 265, 203, 708, 60, 81, 445, 55, 617, 233.

Majd kezdetét vette a kuglikedvelők nagy seregének élénk részvétele mellett a versenykuglizás, mely nagy érdeklődés mellett folyt le, azonban a korán beállott sötétség miatt nem volt befejezhető s jövő vasárnap folytatattik.

Az ünnepélyes bankett.

A polgári olvasókör felavatási ünnepének zárókövét a 4-én este megtartott fényes bankett képezte. Az a díszes terem, a mely a megnyitási ünnepeken a közbámulat tárgyát képezte, fogadta be a vendégeket. A gyönyörű szép terem hosszú asztalain mintegy 200 embernek volt terítve, a karzatot előkelő hölgyközönség tartotta megszállva.

Az asztalfőnél foglalt helyet Bornemisza László alispán, Szabó György polgármester, Rábely Miklós egyleti elnökkel. — Azután következtek az összes megyei, városi, állami hatóságok, bíróságok, ügyészség, pénzügyi hatóságok, egyházak, kulturális egyletek, testületek hivatalos képviselői, Rimaszombat és vidéke előkelőségének, polgárságának zöme.

A teremben fenkölt, ünnepélyes hangulat uralkodott, a mely a lelkesedésbe esapott át, midőn a zenekar a Rákóczy hangjai mellett intomálta a bankett kezdetét.

A bankett fényesen sikerült, lelkes hazafias szellem lengte át, a polgárság ünnepével együtt — egyet érzett minden jelenlő.

A sikert koronázta a gazdag fejedelmi étlap, a mely a polgárság áldozatkésztségét, a hölgyek önfeláldozó buzgalmat, ügyességét, finom ízlelését dicsérte.

Természetesen a tisztek képezték a vörös fonalat, a mely körül a bankett eseményei kidomborodtak.

Elsőnek *Rábely Miklós* a kör érdemes elnöke éltette szívéből fakadó szép szavakkal Ő felsége a királyt és nejét, királyi nagyszonyunkat. — A fenkölt szavakat állva hallgatta végig a társaság, s leirhatlan lelkes éljennel viszonzta a felköszöntőt.

Ezután *Dr. Veres Samu* magas szárnyalású, mely értelmű szavakkal ünnepelte a hatóságok megjelent fejeit, s köztük Bornemisza Lászlót mint vármegyénk kitűnőségét a következő beszéddel:

Igen tisztelt Uraim! Midőn a rimaszombati polgári olvasókör vezetői férfiai és tagjai alig pár évvel ezelőtli kifejezést adtak azon óhajtatásuknak, hogy ama nemes célok megvalósítására, melyeket a legnagyobb magyar a kaszinók feladatául tűzött ki, oly állandó tanyát építsenek, melyben minden rimaszombati polgár otthon érezhesse magát: alig gondoltak arra, hogy mire az idők végtelen kereke kettőt fordul, ez egyszerű, de barátságos hajlék falai között üdvözölhesék nemcsak egymást, hanem e rendkívüli fényes alkalommal azokat is, kik mint vendégek jelen szerény ünnepélyünk díszét emelni szivesek voltak.

A hajlék készen van s mai naptól kezdve átadatik rendeltetésének.

Felesleges fejtegetni, hogy a rimaszombati pol-

gári társadalom fejlődése tekintetében minő jelentősége van e napnak; érzi azt minden gondolkodni tudó egyén, s nekem elég azokia az érzelmekre utalnom, melyek mindnyájunk kebelében lakoznak, midőn ez alkotás eszméjének megpendítőire s a kivétel tényezőire gondolunk. De uraim! sokszorosan emeli e napnak jelentőségét azon körülmény, hogy körülünkben üdvözölhetünk oly egyéneket is, kik a hangyaszorgalommal működő tagabbkörü emberi társadalomnak munkavezetői.

Civilizált államok társadalmi élete akként alakult meg, hogy a munkában fáradozó milliók, a maguk összeségében felelőséggel tartoznak egy erkölcsi felsőségnek, mindazon munkálatokért, melyeket a közjó érdekében véghez visznek, mely hivatva van arra, hogy a munkálatok eredményét tudomásul vegye s feljegyezze az örökkévalóság könyvébe.

Midőn a rimaszombati polgárság nemes munkában hevülve, felépítette ez egyszerű hajlékot, melyben a szív és ész adnak egymásnak naponként találkozt, bebizonyította, hogy nemcsak megértette a kor szellemét, de szívében érzi is ama hivatás nagyszerűségét, mely a közel jövőben a rimaszombati polgárságra vár.

Mi tehát eddigi munkálatainkról szót adunk annak az erkölcsi felsőségnek, mely minden művelt ember lelkében lakozik s melyet helyesebben közműveltségnek, haladásnak nevezhetnénk, közelebről pedig, e terem falainak korlátain belül, mindazoknak, kik maguk is a művelt magyar társadalomnak munkásai és munkavezetői, s mint ilyenek, hivatva vannak arra, hogy azt a lépést, melyet mi tettünk, jóakaratú tollal felírják a haladás könyvébe.

Midőn e ténykedésekért körülünk szíves köszönetét tolmácsolom, poharamat ürítem a társadalom szellemi munkában fáradozó vezérő egyéniségeire s ezeknek élén Bornemisza László alispán urra, mint a közjóra törekvő magyar társadalom gömörmegei munkavezetőjére!

Józsa Antal kir. tanfelügyelő az olvasókör mesterein megírott történetéből azt látja, hogy a közművelődés eme csarnokának alapkövét eszmeileg már régebben, egy félszázad előtt azok a lánglelkű hazafiak helyezték el, akik először hirdették hazánkban a szabadság, testvériség és egyenlőség elveit. Az épület betetőzése azonban mégis csak a jelenkor sikerét jelenti, sikerét a szabadelvű eszméknek, polgáriusult társadalomnak és sikerét az olvasókör elnökének és választmányi tagjainak, akik úgy szólván a semmiből teremtték meg ezt a nemes ízléssel megalkotott hajlékot, amely mai naptól kezdve otthona, tűzhelye lesz a magyar nemzeti közművelődés és a magyar hazafiság géniuszának. — Élteti az olvasókör választmányát és elnökét Rábely Miklóst, Lelkes éljennel felett az egész társaság.

Ezután általános figyelem közt szólalt fel *Bornemisza László* alispán, és az ő megszokott szónoki hevével, magasan szálló gondolatvilágával mutatott reá a hazafiságra, mint egyedüli nemzetfenntartó erőre, a mely az új palotát is létrehozta, és a mely éltető erejét éreztette továbbra is. A hazafiság fenkölt szellemü megnyilatkozása óriási éljenvihart idézett elő.

Glauf Pál bölcselő szép szavakban magyarázza az egyet elzimeret, a két egybehelyezett kezét, mint a béke és testvériség jelvényét, és arra inti, hogy ahhoz hűtlen az egyet soha ne legyen.

A lecsillapuló éljenzések után *Molnár József*, a családi gyásza miatt megjelenésben akadályozva levő Kubinyi Aladár kaszinói elnök helyett szólalt fel, mely érzéssel, szép szavakban s a rimaszombati polgárokat a római polgárokhöz hasonlítva, ünnepelte azok tiszta erkölcsét és önzetlenségét, és óva intette őket, hogy attól senki hívó szavára el ne térjenek.

A zugó éljenzés után *Szathmáry József* a rimaszombati egyesült prot. főgymnasium képviselőjében ünnepelte a polgári olvasókör új alkotását.

Singer S. Leo izraelita lelkész azt hiszi, hogy a zsidó pap áldása sem fog ártani az új épületnek s egy szép képlettel általános éljenzést keltezt.

Dr. Szeless Ödön a sajtó képviselőjében ünnepelte a polgári eszmét s a francia forradalomtól a jelen korig röpké pillantást vetve, úgy akarja látni a polgári eszmét, mint a közös hazaszeretetet, munka, becsület és tisztesség védpajzsát, mint a béke és egyetértés életét, mint egy jó anyát, ki a viszálykodó testvérek közt az egyetértést helyreállítja. Majd egy ügyes tréfás fordulattal a városi közgyűlésre szólott és éltette a város derék polgármesterét: Szabó Györgyöt, mi zugó éljent támasztott.

Törköly József községi iskolai igazgató a következő verses felköszöntőt mondotta:

A közművelődés ez új csarnokában
Szívem fölleskül s kezem pohárt ragad,
Üritni áldomást, hogy e polgári kör
Ily fényűvel fölépült, virágzik és halad.
Halad tervszerűleg!... halad kitarással!...
Nem kimélve munkát, nem pénzáldozatot!!!
Hogy kényelmet nyújtson, oktasson, neveljen,
S teremtsen egy erős, művelt polgárságot.

Lekes polgárai e kis városkának!...
Titeket magasztal e fényes alkotás,
Ti!... kik munkátoknak véres verítékét
Összehordtatok, hogy legyen föltámadás!...
Igy ünneplitek ti a milleniumot!
Templomot emelve közművelődésnek,
Hogy napi munkátok fáradoalmi után
Nemes szórakozás legyen pihenésnek.

Merész, öntudatos munkát végeztetek...
Istennek áldása legyen munkátokon!...
Csak előre!... bátran!... nemes tüzzel-hévvél
Haladjatok tovább a kijelölt nyomon.
S mi majd csak követünk!... És most velem együtt
Mindenkli magasan emelje poharát,
S kiáltuk egy szívvél: „Az Isten éltesse
E kör bölcs elnökét s lelkes vezérkarát!!!

Ezután általános figyelem közt válaszolt *Szabó György* polgármester. Dicsérte azt a nem-s buzgalmat, a mely a szép palotát létre hozta, de biztatott nemes és tréfás hévvél, hogy ne maradjunk az elért sikernél állva, hanem haladjunk, és itt valóságos programbeszédet tartott a gazdasági fejlődés feltételeiről, kivált a gyáripar fejlesztéséről. Lelkes éljen jutalmazta a polgármester lelkes szavait.

Kathona Géza az ő megszokott kedélyességével a hölgyeket éltette, mint a családi boldogság édes éltetőit.

Dr. Cziner Miksa humoros, szellemes beszédben mint a városi közügyek ujonnan besorozott közlegénye, jóízű derűtlenség közt beszélt, és végül vad tőzstot akarván mondani, okos dologra lyukad ki, és élteti Szabó György polgármestert.

Schulhoff Pál a szívélyes, kedves hölgyekről emlékezett meg szép szavakkal, kik e nagy társaságnak ilyen pompás bankettet főztek össze. Persze a leglelkesebb éljen volt a viszhang.

Most jött az est egyik leglelkesebb pillanata. — *Szabó József* népbanki pénztárnok rövid, velős szavakban méltatta Rónay Gyula a kör pénzarosának érdemeit, mire tomboló tüntetés és éljenzés tört ki a polgárok sorából, ügyük egyik leglelkesebb harcosát ünnepelve.

Csallag Mór az egyházak képviselőit élteti, mert az ő jelenlétük biztosítja, hogy az új palota nemcsak a polgároknak, és Istennek is tetsző dolog.

Szavaira *Simon Mihály* ev. ref. lelkész válaszol s hazafias, fenkölt szavakban utal a hazafiságra, mint éltető erőre.

Érdekes epizódban nyert ezután a bankett folytatást.

is ez egyet? s ha igen, mi legyen a teendő? A papir akkor is türelmes volt, annál fogva meghoztatott a szigorú határozat, melyszerint a hátrálékok a multról behajthatóknak, jövőre pedig elkerülendőknak mondatk ki. — Nevezetes ezen időből ama „Felhívás”, melyet közéletünk ma is élő jelesin kívül, Pásztor Pál, Soós Miklós lelkész, Hamaliár Károly, Plachy Ferencz, Dapsy Vilmos, Samarjay János, Éva János s még igen sokan, összesen 94-en irtak alá a végett, hogy, főleg az iparos ifjuság számára „Művelődési kör“-t, — mintegy iskolát — alakítsanak.

Ezen üdvös eszme is rövid életű volt, s egyetlen hatása a polgári olvasókör tagjainak 114 főre emelkedésében nyilvánult, egyébként maradt minden a régiiben, sőt röviddel ezután beállott a fokozatos hanyatlás ideje, mely tartott 1886-ig.

Az egyet ügyeit ezen időben Báthory Ferencz 1869-től 1872-ig, 1872-ben Soós Miklós, 1873/74. évben Komjáthy Ferencz, 1875-ben Szabó József, 1876-ban Kovács József s 1877-től kezdve Éva János mint elnök intézte, mindannyian sok ügybuzgósággal, de csekély eredménnyel, mire nézve elég jellemző már az is, hogy e közel 10 év alatt nem találunk a 75 és 53 taglétszám közt váltakozó tagok soraiban egyetlen egyet sem azok közül, kik társadalmi előnyös állásukból, tapasztalataik s ismereteik gazdagságával támogatva ez egyesületet, helyes irányt adtak volna jóakarata törekvéseinek.

Különösen két körülmény hatott bénítólag e korban a kör fejlődésére, — az jelesül, hogy intézői vagy egyáltalában nem, vagy csak igen ritkán kerestek időszerű érintkezést a közönséggel, hasonczélú egyesületekkel; holott például 1886-ban, midőn az egyet — bár nem éppen helyesen számítva — fennállásának 25 éves évfordulóját, a „márczius 15.“ napjával együtt ünneplé, igen jó alkalma lett volna; de az is igaz, hogy nem voltak ehhez alkalmas helyiségei sem A tévesen keresztülvitt takarékoságra törekvő csirájában elfojtott minden szabadabb mozgást, a minek eredménye folyt, nos tengődésben jutott kifejezésre, elannyira, hogy, a város fentebb említett segélye nélkül, már 1885-ban feloszlania kellett volna, habár a taggyűjtés az udvarnok által házról házra járás útján eszközöltetett.

Semmi sem jellemzi jobban e korból a tagok közönyt, mint Éva János egyik jelentése, mely szerint a Tompa-szobor bizottság megalakítása céljából hirdett választmányi ülésen csak ő s a jegyző jelenvén meg, kénytelenek voltak határozat nélkül — *szétoszlani*.

És — közbevetve legyen mondva — 15 hosszú

évként kellett elmulnia, egy újabb, körültekintőbb nemzedéknek — s nem is megannyian a „polgárok“ soraiból — kellett előállania ahhoz, hogy ez állapotok jobbra változzanak.

De lehet némileg menteni is az ezen korbéli pangást. A politikai élet gyakran szenvedélylyel táplált mozgalmat, — bár azoktól a kör, mint olyan, igyekezett távol tartani magát, — hatalmukba kerítették az egyeseket, a mi sok keserűséget szült, nagy kárára az egyet érdekében mindig, de ekkor különösen szükségessé vált összetartásnak. Hogy csak egy ilyen esetet említsünk fel ezen időből, az a határozat, mely a „balpárt“ vezetőitől megtagadta a kör helyiségeinek gyűlékezésre felhasználhatóságát, sok — bár jogtalan — szemrehányásnak lett okozója, melyért szolgáljon elégtételül az utókor abbéli elismerése, hogy ez ügyben a kör vezetői részén állott az igazság.

Egyébiránt a kör akkori vezetőit nem érheti vád, mert a mit a fenforgott körülmények között — felfogásuk szerint — tenni lehetett, hűségesen megselekedtek: a könyvtárat 1887. évig 1000-nél több kötetre szaporították, s mindenkinek, a ki olvasni szeretett, hozzáférhetővé tették, talán tulságosan is szabadelvében, a miről az évenként 30 frtot meghaladó „könyvjavitási“ költségek tesznek élénk tanuságot. Hirlapokban mindig bővelkedett a kör asztala; téli, nyári multságai csak ritkán voltak kevéssé látogatottak, s mindent összevéve, 1888. évben a pénztárnok 2479 frt 05 kr. értékű ingó vagyont és 152 frt 76 kr. készpénzt adott át utódja kezébe.

Ezen kor méltó befejezésül a kör 10 éven át buzgólkodott elnökét, Éva Jánost, érdemeinek elismerésül, élethosszáig tiszteletbeli elnökének választotta meg, a mivel e kitűnő polgár további hathatós közreműködését, nagy befolyását, sőt áldozatkésztségét is biztosította magának.

Az új időt, melyet méltán nevezhetünk a kör helyes irányba indult korszakának, Szabó János Kriston, mint elnök vezette be, körülvéve olyan, nagyobbszt ifjú erőkből álló választmányi tagok által, kikben meg volt az érzék is, a bátorság is ahhoz, hogy az egyet hivatása magasztalára emeljék. Természetes azonban, hogy az új irány csak fokozatosan érvényesíthette magát, mindenek előtt a pénzügyek rendezése körül, a mi talán minden ilyen egyetnek leggyengébb oldala. Végre is e tekintetben elkerülhetlenekké váltak a szigorubb rendszabályok. A bírósági eljárás és a választmány azon határozata, hogy a legközelebbi évet megelőző időből hátrálékokosok addig, a mig tartozásukat ki nem egyenlítik, a kör tagjai közé

fel nem vétetnek — minden nehezteles dacára — kivánt eredményhez vezetett, a mire már nagy szükség volt, azért is, mert 1890. évben a város eddigi 150 frtos segélyét beszüntette. — E veszteség talán egyik oka lett annak, hogy a kör iránt érdeklődők közül évenként többen és többen sorakoztak zászlója alá, úgy, hogy a tagok száma 1891-től kezdve 114-ről 261-re, sőt 1894. évben 353-ra emelkedett, annak dacára, hogy 1893. évben egy vele rokonzélu, de felekezeti jellegű —, 1895. évben pedig egy szakegylet alakult ugyancsak e város lakói között.

Még mielőtt a tagok ilyen mérvű szaporodása bekövetkezett volna, sőt éppen ennek lehetővé tétele okából, elhatározta a választmány, hogy az eddigi szűk, nyomott helyiséget — még áldozat árán is — alkalmasabb cseréli föl. — Az eredmény, mint közelebb érintettük, azoknak adott igazat, kik a szabadabb mozgást feltétlenül szükségesnek tartották az egészséges fejlődéshez.

Ezen irányt a jelenlegi elnök — 1891. év óta — képviseli. Az ő vezetése alatt lettek életbe léptetve azon határozatok, melyek az egyet magasabb célok felé törekvését, a társadalom tagjainak, az emberek testvérisége, s az egyéni meggyőződés szabadsága elvének alapján, rövid idő alatt meglepő sikerrel juttatták kifejezésre.

Ez időtől lett gyakoribbá s bensőbbé olvasókörünk érintkezése a közönséggel, a rokon egyesületekkel a végett, hogy a közös erkölcsi célok felé törekvők, egymás kölcsönös támogatásában, megtalálhassák küzdelmeik sikerének biztosítékát.

Az 1890. év óta rendezett hazafias irányú ünnepélyek, közérdekű felolvasások, műestélyek, nyilvános és zártkörű multságok megannyi kedvező alkalom volt arra, hogy az egyet, mozgalmi pezsgő elevenségével, nyilvános megjelenéseiben külső díszlél, általános elismerést vívjon ki magának. — Ilyen irányban és eszközökkel működve, szellemi és anyagi ereje annyira megizmosodott, miszerint állandó helyiségek létesítésére szükségképen gondolnia kellett, és pedig nemcsak azért, mivel az Eseggy-téle ház eladová tétetvén, könnyen megfelelő szállás nélkül maradt volna, hanem különösen azon okból mert hazafias, elodázhatlan köteletségének tartotta, minden erejével oda hatni, hogy a magyar nemzet honfoglalása ezredik évének ünnepéjén e városban, egy külsőleg is látható és maradandó alkotással tétessenek emlékeztetésekké.

Kétségtelen, hogy a házépítés ezen gondolata — első tekintetre — merész volt, mert az egyet — 1893. évi számadása szerint 1577 frt 60 kr., 1894. évi számadása szerint 1117 frt készpénzzel együtt 5583 frt 38 kr.

Szabó György polgármester tréfás hangon utal arra, hogy az országgyűlés feloszlott, és oly viszonyok közé kerülünk, amelyek közt szükséges lesz a polgárok egyesülése. Int arra, hogy a válságos viszonyok közt a polgárság tartson össze.

Perecz Samu teljes tisztelettel van a polgármester ur iránt, de ő nem tartaná helyesnek, hogy itt politikai discussio eszközöltsék.

Dr. Cziner Miksa tréfás hangon emel óvást az ellen, hogy valaki a polgármester szavaiból politikát olvasson ki, s azt hiszi, hogy Perecz Samu is azért vesz olyant észre, mert nagyon muzsikális, s így nagyon érzékeny minden legkisebb dissonantia iránt. — Életia polgármestert

Perecz Samu szerint a polgári olvasókört nemcsak a polgárok összereje, de a társadalom támogatása is hozta létre, s ép azért a társadalom két kiváló vezetőjére: Bornemisza László alispánra és Szabó György polgármesterre emeli poharát, mit élénk éljenzéssel fogadott a társaság.

Majd ismét *Dr. Szeless Ödön* emelt szót, s viszszatér a polgármester szavaira. — Szerinte a polgármester nem politizált, hanem egyetértést kívánt, s azt hiszi, hogy erre mai nap szükség is van. Szükséges, hogy egyetértünk a szabadság, testveriség és egyenlőség eszméiben (éljenzés), szükséges, hogy bármi politikai uton is haladunk, egy magasabb erkölcsi egyetértés létesüljön közöttünk, hogy mint egy közös célpontban találkozzunk a Széchenyi, Kossuth és Deák által megalkotott és hagyományul reánk hagyott felvilágosodott szabadelvűségben (zugó éljenzés), szükséges, hogy egyetértünk oly komoly irányokba, a melyek a nép igazi javáért annak gazdasági helyzetén javítani igyekeznek és végre szükséges, hogy egyetértünk egy *olyan jelölten* (egy hang: abezug!) tehát jó, nem jelölt, de irányban, a mely a nemzetiségi izgatást visszaveri, a mely Rimaszombat gazdasági, ipari, kereskedelmi, közművelődési haladását biztosítja. Rimaszombatot a fejlődés egy nem is remélt polczára emeli, a mely őt, mint a megye székhelyét méltán megilleti, s azt hiszi szónok, ki ebben *nem ért egyet, az nem tisztességes ember!* Eljénvihar jutalmazta a talpraesett, sikerült szavakat.

Dr. Szabó Samu humoros szavakban reflektál az egyes felszólalásokra, s általános derűség közt mérlegeli, hogy a szép eszméknek a gyakorlati tények nem mindig felelnek meg. Az új palota megalakítása is egy szép eszme gyümölcse, de a praktikuma annyiban okoz gondot, mert a palota részben adósságra épült. Kívánja, hogy az adósságot omlasztó szót a lelkesedés eszményi tüzlángja. Felkes éljenzés jutalmazta a sikerült felszólalásért.

Ezután még a tósztok hosszú sora következett, ugy éjjel tájban jutott ismét szóhoz a polgármester, általános taps között, midőn újból is kérte, hogy járjunk lehetőleg egy közös lobogó alatt, s egyuttal ünnepélyesen belépett a polgári olvasókörbe, azzal a reményvel, hogy az intelligenciából is tömegesen fogják őt követni, és 300 új lelkes tag lelkesedésének heve az adósságot mihamar elenyészteti.

A bankett során különben a legjobb hangulat uralkodott, a kedv a csapongásig fokozódott sokszor, s egyik emlékköve marad a két napos ünnepségnek, a polgárság diadalának.

Táncszertély.

Az ünnepélyek sorozatában méltó helyet foglalt el a megnyitón — szombaton — 1. hó 3-án este rendezett fényes táncszertély. Az új épület díszes nagytermében a táncoló párok mulattak, a többi helyiségekben a vendégsereg férfi tagjai szórakoztak. Csakhamar megeredt a jó kedv, s a fiatalok vígan jártak a csárdást, s táncoltak a hajnali órákig fokozott jókedvvel. Nagy közönség nem volt, mert hiszen a mulatság csak a kör tagjai részére

értékre növekedett — vagyonában nem mindenki találhatott biztosítékot annak keresztül viteléhez; ámde itt is bebizonyult, hogy törhetlen akarattal, Isten és emberekbe vetett bizodalommal, az ügy iránt lángoló szeretettel, olyan közérdekű nemes célt, mely a lehetőség határán kívül nem esik, mindig el lehet érni.

Ezen meggyőződés által vezetve, alakította meg polgári olvasókörünk még 1893 évben állandó vizalmi és építő bizottságát a végett, hogy amaz a közönség támogatását, az építéshez szükséges alap gyarapítására, megnyerje. — Utóbbi azért, hogy az építési munkálatok keresztül vitelét már a folyó évre biztosítsa.

Mindkét bizottság híven megfelelt a működéséhez fűzött várakozásnak. Az egylet megoldotta nehéz, de annál szebb feladatát, mert segélyére jött a közönség, mely a kibocsájtott 1000 db. egyenként 10 forintos egyleti kötvényből 958 darabot átvéve, s az építési alap javára rendezett vizalmakat tömegesen látogatva, áldozataival lehetővé tette azt, hogy a kör otthona, 1895 évi augusztus 1. napjától kezdve 1. év július 31-ig. Tóth Béla, — részben módosított — terve szerint, fölemeltessék, s a mai napon rendeltetésének átadható legyen.

Ez építkezés, a telek árával, a nyári helyiség létesítése költségeivel és a felszereléssel együtt, eddig összesen 17455 forintba került: — az egyleti vagyon, — bele számítva 1400 kötetből álló könyvtára 1670 frt. — ingóságai 1557 frt becsárát és 900 frt tagdíj-követelését — 21993 frt értékűből áll, melyből 9420 frt kötvény, 5000 frt váltó és 750 frt vállalati biztosíték terhet, összesen 15170 frtot levonva, 6823 forint értékű a „Rimaszombati polgári kör” ez időszerinti vagyon.

Im ezek — többvonásokban — egyletünk felszázados történetének adatai, melyekhez hálásan fűzheti az utókor annak elismerését, hogy a mai nap dicsőségének országrésze azon erkölcsi testületek és közintézeteké, melyek az egylet e vállalkozása iránti bizalmuknak tetemes kölcsönök nyújtásával adtak megtisztelő és bátorító kifejezést, — de méltó részük van benne azon egyeseknek is, kik hathatós befolyásukat ugy erkölcsi, mint anyagi téren, tőlük telhetőleg s minden irányban érvényesítették.

Összegezve az elmondottakat, ezek után bizonyos, hogy a „Rimaszombati polgári olvasókör”, felszázados élete alati, igyekezett hasznossá tenni magát, — s midőn a mai nappal számára egy új korszak kezdete nyílik meg, bizalommal tekinthet a jövőbe, mert számíthat társadalmunk minden jóakaratu tagjának támogatására, a míg tetteiben kizárólag magyar hazafias gondolatok vezetnek.

rendezett háziestély volt, de akik benne résztvettek, pompásan mulattak. A derék ifjuság — élén Dr. Kármán Aladár vizalmi bizottsági elnökkel, ifj. Rábel Miklóssal és Kovács Lászlóval — sikeresen buzgólkodott azon, hogy a jókedv pillanatnyira se lankadjon. A mulatság a szép erkölcsi siker mellett gyarapította a Ház-alap tőkéjét is.

Vármegyei közgyűlés. Mint már lapunk előbbi számban jeleztük, vármegyénk törvényhatósága f. hó 15—16-ikán, esütörtökön és pénteken — rendezett közgyűlést tart, melyen a köztanácskozás tárgyát több érdekes ügy fogja képezni. A bizottsági tagok figyelmét előre is felhívjuk a közgyűlésre.

Választási mozgalmak.

A rimaszombati járás eddigi képviselője Fáy Gyula nem vállalt mandátumot; a szabadelvű párt az ő helyére *Kubinyi Andor* főszozlgabirót szeretné állítani, kiknek még ez ideig komoly ellenjelöltje nincs. Emlegetik a nemzeti párti Molnár Lajost is, de az ő jelöltsége pozitív alakot még nem öltött. Irányadó körökben egy harmadik nevet is emlegettek, a kormánnyal szoros kapcsolatban álló régi politikust, de e hír még teljesen korai s megerősítésre vár. Különben, mint lapunk zárta-kor értesülünk, az illető politikus már is kijelentette, hogy a jelölést nem fogadja el. Tekintve a sok jelöltet, e kerületben minden valószínűség szerint erős választási küzdelmek lesznek.

A rimaszécsi járásban f. hó 6-án indult meg a választási mozgalom. A függetlenségi párt Kossuth és Ugron árnyalatának főbb alakjai 6-án délelőtt Simonyiban tartották értekezletüket. Megjelent ott Bornemisza István, a kerület eddigi képviselője is, a ki kijelentette, hogy a mandátumot a fennálló viszonyok közt elvállalni nem óhajlja és erre többszörös kérelem dacára sem nyilatkozott hajlandónak. Miután közfelkiáltással nem sikerült jelöltet állítani, abban állapodtak meg, hogy *Fáy Barnát* fogják felkérni, és a jelölés iránt folyó hó 11-ére egy értekezletet hívnak egybe Rimaszécsbe, a mire vonatkozólag a meghívókat szétküldötték. Az értekezleten *Stojkovits* Emil kijelentette, hogy ő nem néppárti, de egyuttal hangsúlyozta, hogy minden árnyalatu ellenzék egyesüljön. *Ez ellenében a szabadelvű-párt* délután tartotta értekezletét Feleden, a melyen a kerület községeinek képviselői, köztük a kerület intelligenciájának is sok kiválósága, jelentek meg, s az elnökül megválasztott *Szabó László* nagybirtokos a községek nyilatkozatai után *Draskóczy László* jelölte a kerület országgyűlési képviselőjének, szabadelvű programmal, a mit az értekezlet nagy lelkesedéssel és éljenzéssel eltagadott, mire egy soktagu küldöttség felkérte a jelöltet, hogy a rövid időre való tekintettel, lehetőség szerint az egybehívottak előtt jelenjen meg. *Draskóczy László* nyomban meg is jelent és azután mondott beszéde óriási hatást keltett, kivált azon részében, a melyben kijelentette, hogy a mandátumot soha sem kereste, de a megnyilatkozott közbizalom előtt meghajol. Igérte, hogy hazája és kerülete érdekeit komolyan fogja szíven viselni, és választóit nemcsak a választás alatt fogja ösmerni, hanem a választás után is felfogja minél többször keresni, és nemcsak a keztyűs kezekkel, de a tisztességes munkától redőzött tenyerekkel is örömmel fog kezét, ugy mint eddig is. — A szabadelvű program mellett utalt múltjára is, a melyben kívánja, hogy jövő működésének feltételeit is megtalálják, a minél az igazságosság, a méltányosság elve fogja vezetni. — Zugó éljenzés kísérte az őszinte lélekből eredő beszédet. — Ezután a szervezés fontos munkájához fogott az értekezlet. *Draskóczy László* pártolása mellett a kerület bálványozó szeretetében és ragaszkodásában is kiváló támaszt talál, és nagyon sokan az ő egyéniségében annyi garantiát látnak, hogy ebből kifolyólag is támogatják, mert a közügy komoly és számbavehető jelöltjének tekintik, — kitől megéjje még sokat várhat.

A vármegye többi választó kerületeiben még eddig nagy esend urakodik. A rozsnói kerületben *Andrássy Géza* gróf eddigi képviselő, a jolsvaiban pedig *Kubinyi Géza* ellenjelölt nélkül állanak s minden valószínűség szerint egyhangulag meg is lesznek választva. Az ő pozíziójuk oly erős, hogy ez idő szerint megingat-hatlannak látszik. A tornallai választó kerületben *Putnok* Mór, a köviiben *Szentiványi Árpád* eddigi képviselőnek szintén egyhangu választásra van kilátásuk; eddig legalább nem jelentkezett ellenjelölt. Az eddigi konstel-lációk szerint nagyobb küzdelemre tehát csak a rimaszombati és rimaszécsi választó kerületben van kilátás.

Hírek és vegyesek.

A király névnapja. Vasárnap f. hó 4-ikén a király névnapját városunkban is megünnepelték. Középületeinket fellebogózták, s a róm. kath. templomban ünnepi istentisztelet volt, melyen az itt állomásozó méntelep tisztikara és legénysége, a vármegyei tisztikar — élén *Hámos László* tőispánnal és *Bornemisza László* alispánnal, a városi tisztviselők kir. törvényeszek, pénzügyigazgatóság, adóhivatal stb. tisztviselői testületileg vettek részt. A misén *Verbjár* Péter esperes-plébános fényes segédlettel ecelebrált.

Fényes főúri esküvő. Jánosiban, báró Nyáry Sándor ur házánál szept. hó 20-án fényes lakodalom volt. Ugyanis ekkor esküdött örök hűséget *gróf Csáky Árpád* huszár-főhadnagy *báró Nyáry Róza* kisasszonynak. — A család tagjain kívül jelen voltak: gróf Csáky Sándor testörkapitány, gróf Csáky Aladár huszárhadnagy, gróf Csáky Adorján, gróf Csáky György, gróf Valdeck Frigyes és neje s leánya Valérie, báró Nyáry Jenő főrendiházi jegyző, báró Nyáry Alfonz szobi főszozlgabiró, Dobsa Lajosné és leánya Margit; báró Nyáry László menyaszszonya, Szathmáry Király Pál, fiával Pállal, Szepessy Kálmán, Fáy László, Sárközy Gyula, Szabó László. Az urak közül öten katonai díszben, hatan pedig fényes magyarban jelentek meg. A polgári házasság megkötése után, melyet *Lovesányi Béla* jánosi-i körjegyző a község-házán végzett, a násznép díszes fogatonok először a jánosi-i kath. templomba vonult, élén gróf Valdeck Frigyes-sel és Fáy Lászlóval, a kik a násznagyfi bokkrétát vitték. A kath. szertartást *Verbjár* Péter rimaszombati plébános végezte. A násznép innen a család kastélyába

tért vissza, ahol a református egyház részéről *Vattay László* rimaszécsi ref. lelkész, mint a menyasszony egykori nevelője adta rá az ifju párra az egyházi áldást. Az esküvő után az ifju párt *Andrássy László* lefenyképezte. Az illusztris társaság azután rendkívül gazdag terítettű ebédhez ült, mely vidám hangulatban tartott egész addig, míg a fiatal pár az esti vonattal Lembergbe, a völégény állomására el nem utazott. Kísérje boldogság az ifju párt.

Városi közgyűlést tartott f. hó 3-ikán városunk képviselőtestülete, egyhangulag elhatározta, hogy *Bieliczky Viktor* kir. közjegyzőnek 54 négyyszögű földterületet illó áron átengednek abból a telekből, a hová ezelőtt három évvel a polgári leányiskolát akarták építtetni. Ezen a közgyűlésen köszönte meg a polgármester, a tisztviselőknek nyújtott millenniumi segélyt, s bejelentette, hogy a kiállított látogatása alkalmával felkereste a honvédelmi miniszteriumot katonaság nyerhetése céljából, azonban ott határozottan megmondták, hogy ne is számítsunk katonaságra, mert nem kapunk; ennek folytán a közgyűlés kiküldött egy bizottságot a kaszárnyák értékesítése céljából. Végül az ipari rajziskola költségvetését állapították meg.

Október 6-ika. A fényes nemzeti ünnepnek sorozatát, melyekkel a magyar nemzet ezredéves fennállását öt hónap óta ünnepli, egy napig tartó gyász váltotta föl: kedden volt ugyanis negyvenhétikő évfordulója azoknak a gyászos kivégzéseknek, melyekkel a magyar szabadságharc leveretése után, 1849. október 6-án Aradon és Budapesten az ismét felülkerekedett bécsi kormány a mozgalmak vezetőin megbosztulta magát. Aradon 13, Budapesten 6 vezért és tábornokot végeztek ki e napon, kik mindnyájan a nemzet leghűbb fiai voltak s egy magas-tos eszméért mártyr-halált haltak. A magyar nemzet emlékezetéből e gyászos eseményeket soha semmi ki nem törölheti, még a millenniumi ünnepéyek mámore sem, mert a szabadságharc hőseinek küzdelme teremtetten meg a mai szabad Magyarországot s a hősök elbukása folytán jutott diadalra az általuk képviselt eszme. Gyászt ölt e napon az egész magyar nemzet, mely annyival meghatöbb, hogy egészen önkéntes. Városunkban az egy. prot. főgimnázium ifjusági Tompa-köre ült ünnepet kedden délután 3 órakor a tágas tornateremben, melynek öblét a tanári kar s mintegy 300 főre menő tanuló ifjuság teljesen megtöltte. Az ünnepély egyszerű, de annál meghatöbb volt. Bevezetésül az ifjusági énekkar adott elő egy alkalmi gyászdalt *Matolesi Pál* vezetése alatt, utána *dr. Veres Samu* tanár, a Tompa-kör elnöke tartott rövid megnyitó beszédet, melyben vázolta a nap jelentőségét s arra intette az ifjuságot, hogy ne csak a fényes és dicső tettek emlékezetére szenteljen ünnepet, hanem őrizze meg lelkében szent kegyelettel a gyászos események emlékezetét is, mint a melyek ép annyi tanúságot rejtenek magukban a mult nyomdokain haladó ifjuság előtt, mint a dicső hősök példái. *Fazekas János* VII. o. t. Petőfiének „A nemzethez” című hazafias költeményét szavalta el ifju lelkesedéssel, utána *Balázs Lajos* ifj. elnök esinosan kidolgozott emlékbeszédet olvasott föl, élénk színekkel rajzolva azt a gyászt, mely a nemzetet leghűbb fiainak elvesztése által meglepte. Végül *György VIII. o. t.* szavalta el *Jókai Mór*nak a „Munkácsi rab” című költeményét sok remény-érzéssel élénk tetszés-kíséretében. A rövid lélekemelő ünnepélyt az énekkar által előadott Hymnusz rekesztett be, melyet az ifjuság állva hallgatott meg.

A Gömörvármegyei athleta klub választ-mánya a folyó év október 13-án kedden d. u. 2 órakor a helybeli kaszinó társalgó termében választmányi ülést tart, melyen a tanácskozás tárgyát képezik: 1. Folyó ügyek. 2. A klub újból alakításának vagy felosz-lásának javaslata a közgyűléshez. 3. Az ülés napjáig be-érkezendő ügyek.

Püspöki jubileum. *Kán Bertalan*nak a Tiszán-inneni ev. ref. egyházkerület érdemes püspökének. vasárnap, október hó 4-én ülték meg 30 éves főpásztori jubileumát nagy ünnepségek közepett Sárospatakon. A népszerű főpap immár 55 év óta hirdeti Isten igéjét s e felszázad alatt hosszabbra nyuló időből harmincz év óta viseli a legmagasabb hivatalt. mely a református egyházban osztályrészül juthat: a püspöki méltóságot. E lélek-emelő egyházi ünnep nem az emberi hűség ünnepe, hanem a hosszú és fáradhatatlan szent tevékenység méltó jutalma, melynek belső értéket a hűvek szeretete és ragaszkodása ad. Eletpályája nyitott könyv, melynek lapjain az egyházi és hazafias ténykedéseknek hosszú sorozata van följegyezve. A s.-pataki ünnepély elő-stélyén a szeretett főpász-tort fáklya-szénével tisztelték meg, mely alkalommal *Meczner Béla* alsó-zepléni főgondnok üdvözölte szép beszéddel, vasárnap délben pedig a s.-pataki renovált templom felszentelése után tisztelgések voltak, melyet 200 terítettű közebed követett. Az ünnepélyen városunkból *Baksay István* egyh. főgondnok, *Czinke István* lelkész és *Bodor István* főgönn. igazgató jelentek meg Sárospatakon.

A Czégér. Lapunk mult számának színházi rovatában megemlékeztünk arról, hogy szerdán este *Paál Gyula* községi tanítónak „*Czégér*” című népszimnűvét adta elő a körünkben időző szintársulat, melyre meg visszatérünk. Szerettük volna ígértünket megtartani s *Paál Gyula* ur darabjáról elmondani szerény véleményünket. — de szerző egy nyilatkozatot küldött szerkesztőségünkhez, melyben arról értesít, hogy a *Czégér* cím alatt szerdán este előadott darabot nem ismeri magának, s azokkal a visszafelekkel szemben, melyeket a szin-igazgató a szerző tudtán kívül a darabon elkövetett, az orsz. szinügyi bizottságnál keres orvoslást. E szerint mi sem mondhatunk véleményt egy oly darabról, melyet senki sem ismer magának. Tény az, hogy a *Czégér* abban az alakban, melyben szerdán este láttuk, egy szemernyivel sem járult *Paál Gyula* írói hírnevének öregbitéséhez.

Szobor leleplezés. Tompa Mihálynak, városunk kitűnő szülöttjének, Sárospatakon szobrot emeltek. Pár év előtt indították meg a gyűjtést, mely oly fényes eredménnyel járt, hogy a közadakozásból befolyt összegekből a nagy költőnek szobrát elkészíthették s ezt vasárnap okt. 4-én d. u. a főiskola díszes kertjében óriási közönség jelenlétében le is leplezték. Vajon mi mikor jutunk ennyire...?

Követendő példa. Az iglói ág. ev. egyháznak 30.000 forinttal szépen restaurált templomát október 4-én szentelte föl a tiszai ág. ev. ker. népszerű püspöke *Zelenka Pál*. A felszenteléssel járó ünnepségek során az

izraelita hitközség tagjai ezer koronás ösztöndíj alapítványt tettek az iglói ev. főgimnáziumba járó izr. tanulók jutalmazására.

Eljegyzés. Braun Ferenc rimaszombati vasúti műszaki hivatalnok eljegyezte Grünfeld Lauruska kisaszonny Miskolcra.

Pályázat. A jánosi-i ref. elemi iskolánál egy új (második) tanítói állomás szerveztek, fizetése 400 frt leendő az állami pénztárból, melyet a közoktatásügyi magas kormány ajánlott fel. Ez állomásra, mely különösen kezdő fiatal okleveles egyénekre nagyon előnyös, a pályázat már ki is hirdettetett.

Vigyázatlanság a fegyverrel. Csaknem végzetes szerencsétlenség történt folyó hó 4-én Lénártfalán, hol Putnoky József napszámos több társával mulatott, s kelletlenül többet ivott. Egy idegen — előtte ismeretlen egyén — került a koreszába, s egy puskát mutogatott neki, melylyel ez tréfálkozni, játszani kezdett és azt elcsúntni próbálta. A fegyver csakugyan elcsúnt, a puskagyat óriási erővel szétrobbantotta s a vigyázatlan Putnoky jobb kezét teljesen összezúzta. A szerencsétlen sérültet beszálították a megyei közkórházba.

Kinevezés. Gróh Istrán rozsnyói róm. kath. gimnáziumi tanárt a vallás- és közoktatásügyi miniszter a budapesti iparművészeti iskolához rendes rajztanárrá nevezte ki.

Államsegély. A jánosi ev. ref. és a rimaszombati róm. kath. iskolánál szervezett második tanítói állomásokra 400—400, a lekenyei ág. ev. tanító fizetésének kiegészítésére pedig 243 frt államsegélyt engedélyezett a vallás- és közoktatásügyi miniszter.

(Jogászaink figyelmebe). A legközelebb ki-hirdetendő „Bűnvádi Perrendtartás-ról” szóló törvény részletes magyarázattal és betűrendes tárgymutatóval Dr. Perjessy Mihály főbírói tanácsbíró ügyész által a napokban ki fog adni. A könnyen kezelhető és áttekinthető olvasó (1 frt 50 kr.) Zsebkönyv különösen a gyakorlati jogásznak tesz igen jó szolgálatot. Megrendelhető a szerzőnél Fehérvárról.

Lelketlen anya. Életével bűnhődött mult hó 29-én Nyustján Hartmann Jánosné, ki 5 év óta — mióta férje Amerikába vándorolt — hosszú szalmaövegességben élt. Ugy látszik, unalmas volt neki az élet, s akadt olyan nemeslelkű férfiú, ki a bánatos özvegy életét megédesíteni igyekezett. A megkötött viszonyok következménye is akart lenni, az asszony azonban szégyelte magát, s hogy a nyilvános botrányt elkerülje, egy javasasszonyhoz fordult, ki csakugyan segített is rajta, mert az asszony két hónapos magzatát elvetélte, mindjárt utána azonban, mult hó 26-án — súlyos beteg lett és 29-én hashártyalobban meghalt. Az eset törvényszéki boncolás tárgyát képezte, s mult hó 30-án dr. Szabó Samu törvényszéki orvos és dr. Beyer Leo körorvos felboncolták a hullát az ügyészség képviselője: dr. Mészáros István alügyész és Benkovits Pál törvényszéki jegyző jelenlétében. A boncolás eredményeképp megállapították, hogy a vetelés valamely hegyes eszköz behatolása folytán jött létre; a bevezetett eszköz azonban az anyaméh fenekét átszurta s halálos végű hashártyalobot okozott. A bűnös asszonyt, ki ilyen lelketlen munkát végzett, a törvény felelősségre vonja.

Emberölés tíz forint miatt. Mult hó 25-ikén három balogi ember Gál István, Nagy Mihály és Fodor Nyíri István a felső vályi erdőbe mentek s komlót és pipaszárhoz való vékony fát kerestek. Az erdőben kedélyesen diskuráltak egymással, estefelől azonban, mikor a hazamenetel ideje elérkezett, utnak indultak, s utközben valami 10 forint adósság felett összevesztek. A civakodás annyira ment, hogy Fodort két társa agyonveréssel fenyegette, mire ez elvált tőlük, s más utra tért. Azóta Fodornak nyoma veszett, s csak hat nap múlva találták meg holttestét az erdőben folyó mély patakban. A megtalált hullán e napokban dr. Mészáros István kir. alügyész jelenlétében dr. Szabó Károly és dr. Szabó Samu törvényszéki boncolást végeztek, s megállapították a hulla nyakán talált nyomokból is, hogy Fodort megfojtották és a patakba dobták. Az ügyészség nyomban megindította a vizsgálatot, mely hivatalban van kideríteni, hogy nem a szerencsétlenül járt ember társai voltak-e a tettesek?

Felelős szerkesztő: Dr. VERES SAMU.

Magán-hirdetések.

Hirdetés.

Rimaszombatban, a **Jánosi-utcza 38-ik szám alatt**, az új-vásártérhez közel fekvő háznak emeleti lakosztálya **bérbeadó**, — de maga az egész ház tágas udvara, és a Rima folyóig terjedő rendezett kert örök áron is **eladó**.

Szerényi János.

Köszön.

Van szerencsénk a t. közönség b. tudomására hozni, hogy **Főtéri fióközletünkben salgótarjáni** legjobb minőségű **darabos kőszent** tartunk állandóan raktáron, és azt kocsis (vagon) rakományban házhoz is szállítva, valamint a legkevesebb mennyiségben is, a legolcsóbb árak mellett árusítjuk.

A t. közönség szives megbízásait várva vagyunk tisztelettel

Rimaszombat, 1896. szept. 28.

Dickmann Testvérek,

1—3

fiók üzlete.

Nyilvános árverés.

A **Kalla Mihály** tulajdonához tartozó Kossuth-utcai házban levő emeleti lakás és földszinti bolthelyiségek folyó **október hó 12-én**, d. u. 2 órakor alulirotnál megtartandó nyilvános **árverésen** azonnal bérbe adtnak, — valamint a Ferenczy-utcai csűr is.

Rimaszombat, 1896. október 7.

Kishonthy Gyula, esődtömeggondnok.

Hirdetmény.

568. sz. — Alulirt bírósági végrehajtó az 1881 évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszék 1896. évi 3652.

Köszön.

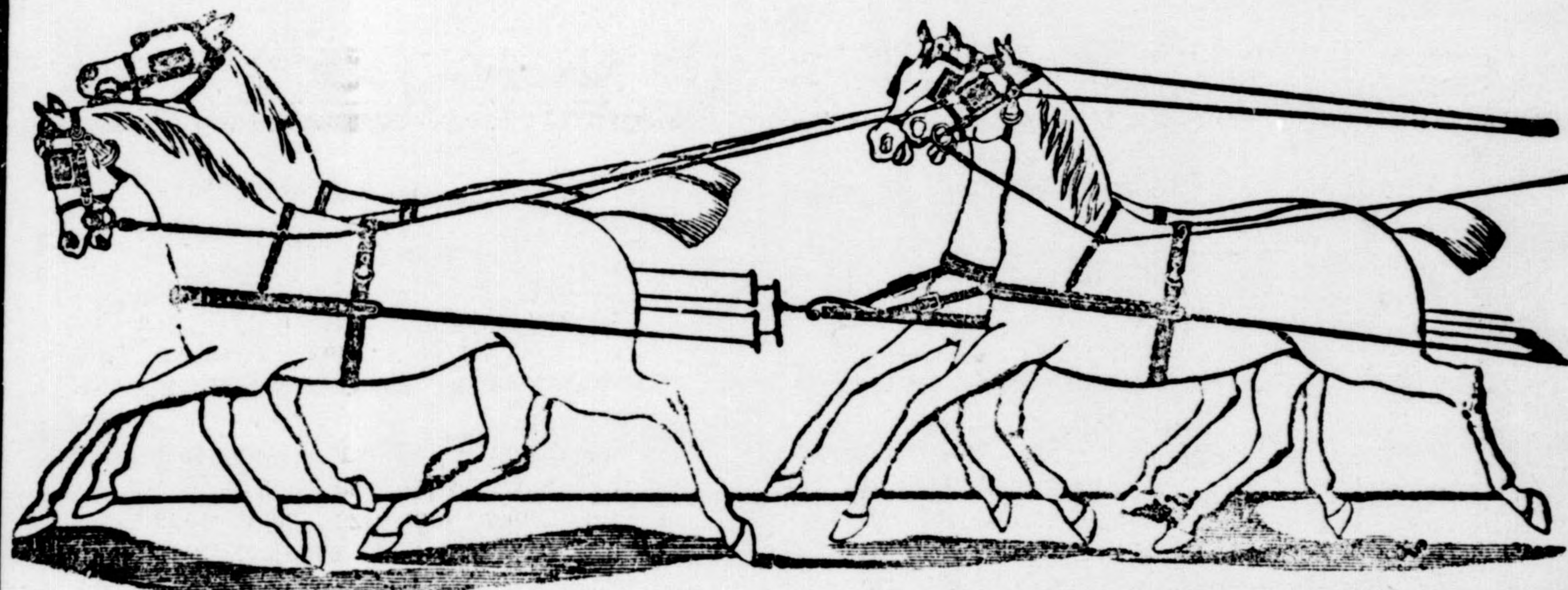
Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, miszerint **királdi és czerteri** köszöntünk nagybani és kiesinybeni kizárólagos elárulásátával Rimaszombat és vidékén a **Jellinek B. és társa rimaszombati fakeskedő** üzletet megbíztuk. — Midőn erre a nagyérdemű közönség becses figyelmét fölhi-vjük, egyszersmind a legmelegebben ajánljuk a fenti üzletet.

Magyar ált. köszönbánya részvénytársaság.

TRUBINT LUKÁCS

NYEREG- és SZIJGYÁRTÓ RIMASZOMBATBAN.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy mindenféle **szij- és nyereg munkákról, lószerszámokról** új árjegyzéket boesítottam ki s ezen árjegyzékből — kivonatban — a következőket hozom a n. é. közönség szives tudomására, azon reményben, hogy mint eddig, úgy ezután is, szives megrendelésével szerencsétlenül fog. — Szép és jó munkám gyors és olcsó elkészítéséért pedig biztosítékul azt hiszem, elég azt felhoznom, hogy üzletem Gömörvármegye vidékén is túl, 25 éves jó hírnévnek örvend.

Lószerszámok:

1 pár jucker húzós szerszám, egész ezüst platirozott veretékre	135, 145, 150 frt.
1 pár jucker húzós szerszám, ezüst plat. kulcsok és fekete csattokkal	100, 110, 120 „
1 pár jucker húzós szerszám, pakfong (ezüstölt) veretékre	100, 110, 120 „
1 pár jucker húzós szerszám, pakfong (ezüstölt) kulcsok és fekete csattokkal	85, 90 „
1 pár jucker húzós szerszám, egész nickel veretékre	115, 125, 135 „

Rimaszombat, 1896. szeptember 5-án.

1 pár jucker húzós szerszám, nickel kulcsok és fekete csattokkal	90, 100, 110 frt.
1 pár jucker húzós szerszám, egész sárga veretékre	100, 110, 120 „
1 pár jucker húzós szerszám, sárga kulcsok és fekete csattokkal	85, 90 „
1 pár jucker húzós szerszám, egész fekete lakirozott veretékre	75, 80, 85, 90 „

Továbbá **igás szerszámok**, valamint **egyes hámrészek, nyereg-szerszámok, zabolák, kantárok és ugrószijjak, szijjak és hevederek, ostorok**, stb., stb.

Kiváló tisztelettel

TRUBINT LUKÁCS.

Ikt. 2163—72.
1896. sz.

Hirdetmény.

A nagyörzei kir. járásbírósnak, mint telekkönyvi hatóság részéről közzé tétetik: miszerint a **murányvölgyi helyiérdekű vasut** számára az alább megnevezett határokból kisajátított területekről elkészített összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítésére a helyszínére a következő határnapok tüzetnek ki, ugymint:

Licze	községre nézve	1896. október 20-án reggel 9 óra:	Jolsvai állomáson.
Miglész	„	1896. október 20-án reggel 9 óra:	„
Jolsva-Taplocza	„	1896. október 20-án reggel 9 óra:	„
Jolsva	„	1896. október 21-én reggel 9 óra:	„
Lubenyik	„	1896. október 22-én reggel 9 óra:	N.-örzei „
Holt-Lehota	„	1896. október 22-én reggel 9 óra:	„
Vizesrét	„	1896. október 23-án reggel 9 óra:	„
Nagy-Rőcze	„	1896. október 23-án reggel 9 óra:	„
Mur-Hosszurét	„	1896. október 24-én reggel 9 óra:	„
Murány	„	1896. október 24-én reggel 9 óra:	„

Az érdekeltek felhivatnak, miszerint netaláni észrevételeiket a fennebbi határnapon a bizottság előtt előterjesszék, különben a kisajátítás és a felvett térfogat, ugy a feljegyzett szolgálmatok s jogosultságok iránti kifogásaik többé tekintetbe nem jöhetnek.

Egyuttal felhivatnak mindazok, a kik a fennebbi határnapokban a murányvölgyi helyiérdekű vasut számára kisajátított területekért járó és az egyedi kimutatásban kitétt kártalanítási összeg mennyiségére nézve ellenvetéseket tenni akarnak, vagy ezen összegre bármi czim alatt igényt tartanak; ezeket **1896. évi november hó 15-éig** ezen telekkönyvi hatóságnál annál bizonyosabban bejelentésük, mint-hogy a később jelentkezők észrevételeire s igényeire semmi tekintet nem lévén, a kisajátítási és kártalanítási összeg annak és azon mennyiségben fog kiadatni, a kinek nevére és a mely összeggel az az egyedi kimutatásban ki van téve, a bekebelezett vagy felülkebelezett tételek pedig ezental a kisajátított területről hivatalból le fognak töröltetni.

Az összeírás, térkép és egyedi kimutatás a telekhiratalban betekinthezők.

Kelt Nagy-Rőczén, a kir. járásbírósnak mint telekkönyvi hatóságnál 1896. évi szept. hó 13-án.

3—3

SZECSKAY ANTAL, kir. albiró.